Lausunto Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksesta erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta

Suomen perinatologisen seuran hallitus on käsitellyt asetusluonnosta kokouksessaan 29.11.2018. Asetusluonnoksen keskeisenä uudistuksena voidaan pitää yliopistojen itsenäisen roolin korostumista koulutuksen koordinoijana ja laadun varmistajana. Toivomme yliopistojen saavan riittävän ohjeistuksen ja resursoinnin tehtävän täyttämiseen. Sen sijaan uudistuksia ei ole tapahtunut erikoisalojen valikoimassa, mikä arviomme mukaan valitettavasti jatkaa epäsuhtaa palvelujärjestelmän tarpeiden ja toteutuvan koulutuksen välillä.

Koulutuksen minimipituus ja osaamisperustaisuus

Asetusluonnos uudistaa erikoislääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen toteutusta ja korostaa yliopistojen itsenäistä roolia koulutuksen sisällön ja käytännön toteutuksen suunnittelussa. Koulutukselle säädetään ainoastaan minimipituus aiemman kokonaiskeston sijaan ja koulutuksen arvioinnin tulee jatkossa tapahtua osaamisperusteisesti. Valtakunnallisista erikoisalakohtaisista kuulusteluista luovutaan, mutta yliopistot voivat halutessaan järjestää omia kuulusteluitaan. Osaamisperusteista arviointia voidaan pitää kannatettavana uudistuksena. On kuitenkin selvää, että uudistus edellyttää yliopistoilta huomattavaa panostusta arvioinnin uudistamiseen. Haluammekin esittää tässä yhteydessä huolemme yliopistojen ohjeistuksen ja erityisesti resurssien tarpeesta koulutuksen uudistamisessa.

Asetusluonnoksen pohjalta jää epäselväksi, missä määrin eri yliopistojen antaman erikoislääkäri- ja –hammaslääkärikoulutuksen tulee olla valtakunnallisesti yhteismitallista. Sekä palvelujärjestelmän että opiskelijoiden näkökulmasta pidämme tärkeänä, että maamme yliopistoista valmistuvat erikoislääkärit ja –hammaslääkärit täyttävät tiedoiltaan ja taidoiltaan työelämän vaatimukset. Vaikka valtakunnallinen kuulustelu ei välttämättä takaa tätä, voidaan valtakunnallisista vaatimuksista luopumista pitää riskialttiina. Pahimmillaan eri yliopistoista valmistuvat erikoislääkärit ja –hammaslääkärit voivat olla

eriarvoisessa asemassa. Pidämmekin tärkeänä, että yliopistojen koulutusohjelmia ja niiden suorittamisvaatimuksia koordinoidaan valtakunnallisesti.

Asetusluonnoksessa luovutaan aiemman asetuksen vaatimuksesta, jonka mukaan puolet erikoistumiskoulutuksesta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. On hyvä, että koulutuksen suorituspaikkoja on pohdittu erikoisalan ja sen vaatimusten, ei aluepolitiikan näkökulmasta. Tässä yhteydessä pitää toisaalta muistaa, että erikoistuvien lääkärien työpanos on keskussairaalan toiminnan kannalta merkittävä. Jos vaatimus edes osittaisesta keskussairaalapalvelusta poistetaan, voi se vähentää keskussairaaloiden houkuttelevuutta työpaikkoina ja vaikeuttaa päivystysaikaisen toiminnan järjestämistä.

Erikoisalat joissa annetaan koulutusta

Asetusluonnoksen neljännen pykälän ensimmäisessä momentissa säädetään niistä 50 lääketieteen erikoisalasta, joissa Suomessa annetaan koulutusta. Erikoisalat vastaavat tällä hetkellä voimassa olevaa asetusta. Arviomme mukaan nykyiset koulutusalat eivät kuitenkaan vastaa palvelujärjestelmämme tarpeita. Tilanne on esimerkiksi seuramme jäsenten edustamien erikoisalojen (naistentaudit ja synnytykset, lastentaudit) osalta ollut ongelmallinen siitä saakka kun asetus nro 678 vuodelta 1998 vähensi lääketieteen erikoisalojen määrän aiemmasta 79:stä 49:ään ja lopetti 30 suppean erikoisalan koulutuksen vuoteen 2005 mennessä. Edustamiemme suppeiden erikoisalojen (perinatologia, neonatologia) osaajien tarve ei palvelujärjestelmässä ole vähentynyt, vaikka suppea erikoisalakoulutus lopetettiin. Ongelma on osin ratkaistu siten, että lukuisten aiempien suppeiden erikoisalojen koulutusta annetaan asetuksesta riippumatta yliopistojen lisäkoulutusohjelmissa. Tällä koulutuksella ei kuitenkaan ole aiemmankaltaista virallista asemaa eikä koulutusta esimerkiksi rekisteröidä VALVIRA:n sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin. Tilanne on siis monessa suhteessa ongelmallinen. Hankittua pätevyyttä ei voi tarkistaa eikä osoittaa viranomaisrekisterin perusteella. Suomessa koulutuksensa saaneen suppean erikoisalan osaamisen hankkineen lääkärin työskentely tai opiskelu/kouluttautuminen ulkomailla vaikeutuu, koska lisäkoulutusohjelman suorittamista ei pidetä riittävänä osoituksena pätevyydestä. Kun

asetusta muutettiin, pyrkimyksenä oli harmonia oletettujen tulevien eurooppalaisten (EU) erikoisalavaatimusten kanssa, mutta merkittäviä muutoksia niihin ei käsittääksemme tullut. Esitämmekin toiveenamme, että Sosiaali- ja terveysministeriössä kiinnitettäisiin huomiota erikoisalojen määrään ja nimikkeitä lisättäisiin vastaamaan todellista tilannetta. Näin koulutus ja todellinen erikoisosaajien tarve palvelujärjestelmässä kohtaisivat aiempaa paremmin eikä hankitun koulutuksen todistaminen aiheuta kohtuutonta taakkaa ja vaikeuta työn tai koulutuspaikan saamista.

Kunnioittavasti,

Suomen Perinatologisen Seuran hallituksen puolesta
Ilkka Ketola, puheenjohtaja